

Freek Wambacq

Le chasseur qui chasse sans son
chien de chasse

Review

door Bram Van Damme
fotografie: Freek Wambacq

A botched taxidermy piece might be defined as referring to the human and to the animal, without itself being either human or animal, and without it being a direct representation of either. It is an attempt to think a new thing (...) Neither species, nor genus, nor individual, each one is open both to endless interpretation and, more compellingly still, to the refusal of interpretation (...).

Steve Baker, *The Postmodern Animal*,
p. 75 & 82-83.

In het artikel dat Bart Verschaffel onlangs schreef over Giorgio de Chirico (De Witte Raaf, maart 2008) verwijst de auteur naar de trofeetraditie: de antieke gewoonte om op een slagveld een schematisch beeld van een krijger te bouwen, waarop en waarrond de bebloede wapens, helmen en borststukken van gesneuvelde geplaatst werden. Een trofee (of 'tropaion') werd achtergelaten en verging, net zoals de herinnering aan de uitzinnigheid van het gevecht. Die praktijk werd later geofficialiseerd en gemonumentaliseerd, onder meer in de *tholoi* die later opgericht werden naar aanleiding van veldslagen. Een aantal schilderijen van Giorgio de Chirico verwijzen letterlijk naar die traditie,¹ maar belangrijker is misschien dat hij - als schilder! - via deze weg een manier gevonden heeft om die irrationele en primitivistische ondertonen van de klassieke beeldhouwkunst zichtbaar te maken. Vandaag - in een periode waar de basisprincipes van de beeldhouwkunst op de meest uiteenlopende manieren geïnterpreteerd worden - is het mogelijk om die gewoonte ook te begrijpen als een anonieme en vergankelijke vorm van (magisch) sculpturaal denken.

Le chasseur qui chasse sans son
chien de chasse

Omwille van de romantische en escapistische projecties die zulke inzichten losmaken, zijn beschrijvingen van die zgn. ‘magische’ ondertonen even onbetrouwbaar als resistent. Het is discutabel om het werk van Freek Wambacq - dat zich uitdrukkelijk richt op de zichtbare aspecten van de werkelijkheid - op deze manier te benaderen, maar een aantal van zijn werken spelen op een delicate manier in op de meer dan dubbelzinnige status van een als ‘trofee’ tentoongesteld object. In deze context dient de vluchtige historische paranthese van hierboven in hoofdzaak als tegengewicht voor de huidige, gebanaliseerde betekenis van het begrip ‘trofee’.

Het werk dat Freek Wambacq presenteerde in Kiosk, is een menselijke figuur met een hondenkop, die licht gehurkt door het venster staart, als stond hij klaar om erdoor te springen. De figuur breekt uit de begrenzingen van een hondenhok, op het moment dat hij ten prooi lijkt gevallen aan een magische metamorfose. Het resultaat mag in zekere zin een gedomesticeerde versie van een weerwolf genoemd worden, maar de figuur schrijft zich ook in een verdere

metaforische en historische logica in. Zijn meest in het oog springende voorganger is een antieke kopie van een standbeeld van Hermanubis, de Romeins-Egyptische kruising van Hermes en Anubis, dat zich in het Vaticaanse Museum bevindt. Hermes geldt als de mythologische verpersoonlijking van hybriditeit, en Anubis, de Egyptische oergodheid met de jakhalskop, was op dat moment (ong. de tweede eeuw na Christus) al gedomesticeerd als de huisgod van de lijkenbalsemiers (om ze geen taxidermisten te noemen). Het zijn niet toevallig twee magisch-mythologische figuren die zich met gemak tussen de boven- en onderwereld (of, in twintigste-eeuwse termen, tussen sub- en surrealiteit) begeven.

Ten opzichte van het werk van Freek Wambacq lijkt er zich met andere woorden een historische metaforische logica af te tekenen, ware het niet dat *Le chasseur qui chasse sans son chien de chasse* een pure, maar des te aanstekelijke trouvaille is. De sculptuur in Kiosk is de driedimensionale uitwerking van een tekening die de kunstenaar vond op een blog die gewijd is aan het tijdschrift ‘Modern Mechanix (and inventions)’. Deze

Le chasseur qui chasse sans son
chien de chasse

blog is een on-line kabinet van allerhande rariteiten die toegewijde ingenieurs, uitvinders, hobbyïsten en doe-het-zelvers in de loop der jaren geproduceerd hebben. Onder de slogan *Yesterday's Tomorrow Today* wordt een beeld geschept van de manier waarop trivialiteiten een alternatieve en retrofuturistische DIY-mythologie doen ontstaan, die als tegengif mag dienen voor utilitaire rationaliteit en wetenschappelijke geloofwaardigheid.

De pertinentie van de sculptuur ligt dan ook niet in het onzekere en arbitraire veld van letterlijke verwijzingen, maar wel in de allusies op de magische toe-eigening van de sensorische superioriteit van een herdershond. De - levensloze - opgezette figuur stelt de verpersoonlijking van het 'staren' voor: de osmose tussen een hondenhok, een huisdier en zijn baasje resulteert in een geïntensifieerd 'artefact' dat de personificatie wordt van een instinctief verlangen om *meer* te zien of *meer op te merken*. Door dit archetypische verlangen naar een scherpere waarneming te transponeren naar het leven van alledag, ontwijkt de kunstenaar de escapistische en mythologische nevenwerkingen

ervan. Dit is geen dierensymboliek in de vertrouwde zin van het woord: de kortsluiting tussen banaal en bovennatuurlijk creëert een moment van *perplexity and non-recognition*,² en dat moment wordt verhevigd door de overstuurde glazen blik van de opgezette hondenkop.

Steve Baker: *This may be the animal's key role in postmodernism: too close to work as a symbol, it passes itself off as the fact or reality of that which resists both interpretation and mediocrity.*³ Het zijn die instinctieve momenten van kijken zonder begrijpen die Freek Wambacq vastgrijpt en monumentaliseert: de momenten waarop het bewustzijn wordt ingehaald door de vreemd *artistieke* kronkels van de werkelijkheid.

1.

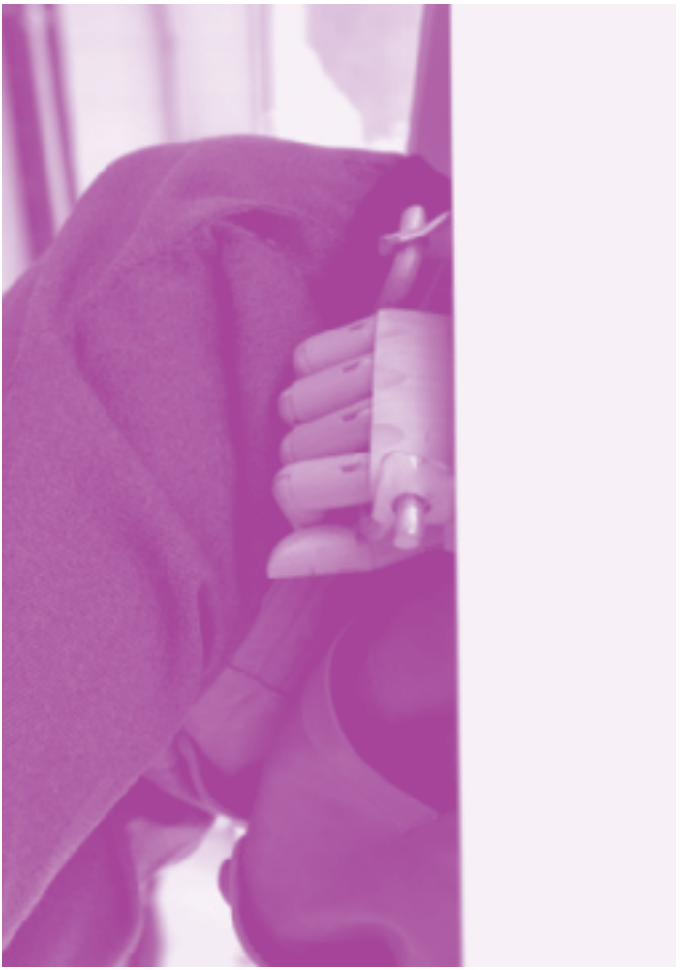
Bart Verschaffel, *Geen glorie zonder tragiek!* Over de trofeefiguur in het oeuvre van Giorgio De Chirico (en Piranesi), in De Witte Raaf, maart 2008.

2.

Steve Baker, *The Postmodern Animal*, p.82-83.

3.

Steve Baker, *Ibidem*.

**Le chasseur qui chasse sans son
chien de chasse**

